

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA ELIMU YA SEKONDARI KIDATO CHA PILI

021

KISWAHILI

Muda: 2:30

Jumanne, 06/11/2012 Mchana

maktaba.tetea.org

Maelekezo

1. Karatasi hii in sehemu A, B, C, D na E.
2. Jibu maswali **yote** .
3. Majibu **yote** yaandikwe kwenye nafasi ulizopewa.
4. Majibu yote yaandikwe kwa kaalamu yenye wino wa bluu au mweusi.
5. Vifaa **vyote** vya mawasiliano visivyoruhusiwa **havitakiwi** katika chumba cha mtihani.
6. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa sehemu ya juu upande wa kulia.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI TU		
NAMBA YA SWALI	ALAMA	SAININI TA MTAHINI
1		
2		
3		
4		
5		
JUMLA		

SEHEMU A (Alama 15)

1. Soma habari ifuatayo kisha jibu maswali yanayofuata.

Lugha ya Kiswahili imekuwa ikitumika kama lugha ya mawasiliano barani Afrika kwa karne nyingi. Inasemekana kuwa Kiswahili kilianzishwa pwani ya Afrika Mashariki kutokana na ndoa baina ya jamii za Kibantu na Waarabu waliovuka bahari kuja kufanya biashara. Baadaye, lugha hii ilienea hadi maeneo ya ndani kupitia shughuli za biashara, uhamisho wa dini, na safari za wamishonari.

Leo hii, Kiswahili ni lugha ya taifa nchini Tanzania, Kenya, na Uganda, na pia ni lugha rasmi ya Jumuiya ya Afrika Mashariki. Ingawa ni lugha ya pili kwa wengi, inazungumzwa na mamilioni ya watu kama lugha ya mawasiliano ya kila siku. Hata hivyo, changamoto kubwa ni kwamba watu wengi bado hawalithamini jukumu lake katika kukuza utamaduni na elimu. Wengi wanapendelea lugha za kigeni kama njia ya kuinua hadhi yao kijamii, hali inayofanya Kiswahili kisipate nafasi ya kutosha katika maeneo ya rasmi kama vile mahakama na vyuo vikuu.

Ili kuhakikisha Kiswahili kinaendelea kuimarika, ni muhimu kila mtu achukue jukumu la kulitumia kwa usahihi na kulieneza kupitia maandishi, hotuba, na fasihi. Shule zinapaswa kuweka mkazo zaidi katika kufundisha Kiswahili ili kizazi kipya kiweze kulithamini na kulitumia kwa ufasaha.

MASWALI

- a. Andika kichwa cha habari kinachofaa kwa habari hii (maneno yasizidi matano)
- b. Je, tatizo kuu linalozungumziwa katika habari uliyoisoma hapo ni lipi?
- c. Taja njia mbili zilizotumika kueneza Kiswahili kulingana na habari uliyosoma.
- d. Eleza maana ya maneno haya kama yalivyotumika katika habari uliyosoma.
 - (i) Mawasiliano
 - (ii) Biashara
 - (iii) Lugha rasmi
 - (iv) Utamaduni
 - (v) Ufasaha
- e. Andika ufupisho wa habari hiyo kwa maneno yasiyopungua 40 na yasiyozidi 80.

SEHEMU B: (Alama 15)

UTUMIZI WA LUGHA NA USAHIHI WA UANDISHI

2. (a) Oanisha Orodha A na Orodha B kwa kujenga dhana sahihi. Onesha majibu yako kwa kutumia kisanduku ulichopewa. Namba (i) umepewa kama mfano.

Orodha A	Orodha B
(i) Neno linalotumika kuonyesha hisia za ghafla kama vile maajabu au uchungu.	B. Kihisishi
(ii) Maneno yanayofanana kwa maana.	A. Vihusishi
(iii) Neno linaloelezea sifa za nomino kama rangi au ukubwa.	C. Vielezi
(iv) Maneno yanayounganisha sentensi mbili au zaidi.	D. Visawe
(v) Neno linaloelezea jinsi kitu kinavyofanyika.	E. Vivumishi
(vi) Kitabu kinachoelezea maana ya maneno kwa mpangilio wa herufi.	F. Kamusi

Majibu:

Orodha A	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)
Orodha B	B					

(b) Chunguza mazungumzo yafuatayo kisha jaza sehemu zilizoachwa wazi.

Mwalimu: Karibu wanafunzi, leo tutazungumza kuhusu umuhimu wa Kiswahili.

Mwanafunzi:

Mwalimu:

Mwanafunzi:

Mwalimu:

Mwanafunzi:

Mwalimu: Basi, tuanze kwa kusoma maandishi kwenye ubao.

(c) Sentensi zifuatazo ni tata. Toa maana mbili kwa kila sentensi ili kuthibitisha utata huo.

i. Baba amepanda miti

- ii. Ana nyota
- iii. Mama amefika na kuku
- iv. Nimekuta barua
- v. Tuna wimbo

3. (a) Bainisha aina za maneno yaliyopigiwa mstari katika sentensi zifuatazo.

- ii. Wanafunzi **wazuri** wanasoma **kwa bidii**.
- iii. Mwalimu **alifundisha** somo jipya leo.
- iv. **Oh!** Nilipoteza kalamu yangu.
- v. Watoto **hao** waliocheza wamechoka.
- vi. Nitakwenda shuleni **lakini** nimechelewa.

(b) Chunguza jedwali lifuatalo kwa makini kisha jaza sehemu zilizoachwa wazi.

NENO	Mzizi	Kauli Ya Kutendana	Kauli Ya Kutendwa
Kucheka
....	Penda
Kuimba
....	Andik	Kuandikwa

(c) Kamusi inaweza kusaidia katika kujifunza Kiswahili. Taja faida tano za kutumia kamusi katika kujifunza lugha.

SEHEMU D (Alama 40)

FASIHI SIMULIZI

4. (a) Fasihi simulizi ina matawi mbalimbali yanayotumika kuelimisha jamii. Taja matawi matano ya fasihi simulizi unayoyafahamu.

(b) Andika methali au nahau moja inayohusiana na tabia za watu kulingana na maelezo yafuatayo:

Aina Ya Tabia	Methali au Nahau Inayohusika
(i) Kuwa na bidii kazini	A.
(ii) Kukosa subira	B.
(iii) Kuwa na ujinga	C.
(iv) Kuwa na uaminifu	D.
(v) Kuwa na wivu	E.

(c) Soma utungo ufuatao kisha hakiki maudhui yake

Soma kwa bidii mwanangu,
Maisha yako yawe rahabu,
Usikubali kushindwa moyo,
Huku ukiwa bado na afya,
Elimu ni nuru ya maisha,
Itakufikisha kwenye kilele.

Usipende starehe za kupita,
Zitakufikisha kwenye shida,
Marafiki wa starehe wataondoka,
Utakapokosa pesa za kumudu,
Fikiria siku zijazo leo,
Ili usije kulaumu kesho.

Muda wako usipoteze,
Kwa mambo yasiyofaa,
Soma vitabu vya masomo,
Ujifunze mambo mapya,
Maisha ni kama safari,
Uhitaji kuwa tayari.

Subira ni funguo ya mafanikio,
Hukumu haraka usikubali,
Kila jambo lina wakati wake,
Hadi utakapofika ng'amua,
Jifunze kutoka kwa wengine,
Ili uwe na maarifa.

MASWALI

- i. Nini dhamira ya mtunzi wa utungo huu?
- ii. Mtunzi wa utungo huu anakerwa na kitu gani?
- iii. Taja ujumbe mmoja anaotoa mtunzi wa utungo huu.
- iv. Mtunzi wa utungo huu anaamini nini kuhusu maisha ya mtu?
- v. Elezea fundisho moja unalolipata baada ya kusoma utungo huu.

SEHEMU E (Alama 15)

UANDISHI WA INSHA/UTUNGAJI

5. Wewe ni mwanafunzi wa kidato cha pili na unapenda sana lugha ya Kiswahili. Andika barua kwa mhariri wa gazeti la Taifa ukipendekeza hatua za kuimarisha matumizi ya Kiswahili katika shule yako. Toa hoja tatu tu.